ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 17ης Δεκεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2003/87/ΕΚ — Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου — Πρόστιμο για υπέρβαση εκπομπών — Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση C-580/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ το Verwaltungsgericht Berlin (Γερμανία) με απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Δεκεμβρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Sandra Bitter, ως σύνδικος πτωχεύσεως της Ziegelwerk Höxter GmbH,

κατά

Bundesrepublik Deutschland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, J.-C. Bonichot (εισηγητή) και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από τον G. Buchholz, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την K. Petersen,

— το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους P. Schonard και A. Tamás,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τις M. Simm και N. Rouam,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον E. White και την A. C. Becker,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά το κύρος του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 (ΕΕ L 140, σ. 63, στο εξής: οδηγία 2003/87).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της δικηγόρου S. Bitter, ως συνδίκου πτωχεύσεως της Ziegelwerk Höxter GmbH (στο εξής: Ziegelwerk Höxter), και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) σχετικά με πρόστιμο που η τελευταία επέβαλε στη Ziegelwerk Höxter λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεών της υποβολής εκθέσεως περί εκπομπών και παραδόσεως των δικαιωμάτων της που αντιστοιχούν στις εκπομπές ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για το έτος 2011.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2003/87 έχει ως εξής:

«Το έκτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον που συστήθηκε με την απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[, της 22ας Ιουλίου 2002, για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον (ΕΕ L 242, σ. 1),] αναγνωρίζει την κλιματική αλλαγή ως πεδίο προτεραιότητας για δράση και προβλέπει την εγκαθίδρυση μέχρι το 2005 συστήματος εμπορίας εκπομπών στην Κοινότητα. Το πρόγραμμα αυτό αναγνωρίζει ότι η Κοινότητα έχει δεσμευτεί να επιτύχει την κατά 8 % μείωση, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008 έως 2012 και ότι, μακροπρόθεσμα, οι συνολικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου θα χρειασθεί να μειωθούν κατά 70 % περίπου σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.»

4 Η αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Όταν τεθεί σε ισχύ το πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο εγκρίθηκε με την απόφαση 2002/358/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2002, σχετικά με την έγκριση, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, του πρωτοκόλλου του Κιότο της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές και την από κοινού τήρηση των σχετικών δεσμεύσεων (ΕΕ L 130, σ. 1), θα δεσμεύσει την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της να μειώσουν τις συνολικές ανθρωπογενείς εκπομπές τους αερίων θερμοκηπίου που καταγράφονται στο παράρτημα Α του πρωτοκόλλου κατά 8 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 κατά την περίοδο 2008 έως 2012.»

5 Το άρθρο 12, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, ο φορέας εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης να παραδίδει αριθμό δικαιωμάτων, εκτός των δικαιωμάτων που έχουν εκχωρηθεί δυνάμει του κεφαλαίου ΙΙ, που αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15 και στη συνέχεια τα εν λόγω δικαιώματα να ακυρώνονται.»

6 Κατά το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε φορέας εκμετάλλευσης και φορέας εκμετάλλευσης αεροσκαφών που δεν παραδίδει έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους επαρκή δικαιώματα για την κάλυψη των εκπομπών κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, υπόκειται στην καταβολή προστίμου για υπέρβαση εκπομπών. Το πρόστιμο ανέρχεται σε 100 ευρώ για κάθε τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για τον οποίο ο φορέας δεν παρέδωσε δικαιώματα. Η καταβολή του προστίμου δεν απαλλάσσει τον φορέα από την υποχρέωση να παραδώσει, κατά την επιστροφή δικαιωμάτων για το επόμενο ημερολογιακό έτος, δικαιώματα για ποσότητες εκπομπών ίσες με τις καθ' υπέρβαση εκπομπές.»

7 Το άρθρο 16, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/87, ως είχε αρχικώς, προέβλεπε τα εξής:

«Κατά την τριετία που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2005, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν χαμηλότερο πρόστιμο για καθ' υπέρβαση εκπομπές, το οποίο ανέρχεται σε 40 ευρώ για κάθε τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα από την εν λόγω εγκατάσταση για τον οποίο ο φορέας δεν παρέδωσε δικαιώματα. Η καταβολή του προστίμου δεν αίρει την υποχρέωση του φορέα να παραδώσει, κατά την παράδοση δικαιωμάτων για το επόμενο ημερολογιακό έτος, δικαιώματα για ποσότητες εκπομπών ίσες με τις καθ' υπέρβαση εκπομπές.»

Το γερμανικό δίκαιο

8 Η οδηγία 2003/87 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με τον νόμο περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen), της 8ης Ιουλίου 2004 (*BGBl.* I, σ. 1578, στο εξής: νόμος περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών).

9 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών ορίζει τα εξής:

«Ο υπεύθυνος παραδίδει στην αρμόδια αρχή μέχρι τις 30 Απριλίου κάθε έτους, και πρώτη φορά κατά το έτος 2006, αριθμό δικαιωμάτων που αντιστοιχεί στις εκπομπές οι οποίες προκλήθηκαν από τη δραστηριότητά του κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους.»

10 Το άρθρο 18 του νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, που φέρει τον τίτλο «Εκτέλεση της υποχρεώσεως παραδόσεως», προβλέπει, στις παραγράφους 1 έως 3, τα εξής:

«(1) Εάν ο υπεύθυνος δεν τηρήσει την υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, η αρμόδια αρχή επιβάλλει για κάθε τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα, για τον οποίο ο υπεύθυνος δεν παρέδωσε δικαιώματα, πρόστιμο ύψους 100 ευρώ, που περιορίζεται σε 40 ευρώ κατά την πρώτη περίοδο κατανομής. Μπορεί να μην επιβληθεί πρόστιμο εάν ο υπεύθυνος αδυνατούσε λόγω ανωτέρας βίας να εκπληρώσει την υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφος 1.

(2) Η αρμόδια αρχή, σε περίπτωση που ο υπεύθυνος φορέας εκμεταλλεύσεως δεν την έχει ενημερώσει δεόντως σχετικά με τις εκπομπές που προκλήθηκαν από τη δραστηριότητά του, προσδιορίζει κατ' εκτίμηση τις εκπομπές οι οποίες προκλήθηκαν από τη δραστηριότητα κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Στην εκτίμηση αυτή στηρίζεται κατά τρόπο αμάχητο η υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1. Η εκτίμηση παρέλκει εάν ο υπεύθυνος φορέας εκμεταλλεύσεως συμμορφωθεί προς την υποχρέωση υποβολής εκθέσεως στο πλαίσιο της ακροάσεώς του ενόψει της επιβολής προστίμου κατά την παράγραφο 1.

(3) Διατηρείται η υποχρέωση του υπευθύνου να παραδώσει τα υπολειπόμενα δικαιώματα, στην περίπτωση της παραγράφου 2 βάσει της εκτιμήσεως που πραγματοποιήθηκε, έως τις 30 Απριλίου του επόμενου έτους […]».

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

11 Η Ziegelwerk Höxter είναι εταιρία εδρεύουσα στη Γερμανία η οποία, μέχρι τον Σεπτέμβριο 2011, εκμεταλλευόταν εγκατάσταση που εξέπεμπε αέρια θερμοκηπίου. Με διάταξη της 1ης Νοεμβρίου 2011, το Amtsgericht Paderborn (ειρηνοδικείο του Paderborn) κίνησε διαδικασία αφερεγγυότητας κατά της εν λόγω εταιρίας.

12 Στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, η S. Bitter, δικηγόρος, ορίστηκε σύνδικος πτωχεύσεως. Υπό την ιδιότητά της αυτή, θεωρήθηκε από τις γερμανικές αρχές ως φορέας εκμεταλλεύσεως της εγκαταστάσεως και, συνεπώς, υπεύθυνη για την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει η εν λόγω εγκατάσταση δυνάμει του νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών.

13 Κατά συνέπεια, οι εν λόγω αρχές τής ζήτησαν να υποβάλει τις δηλώσεις εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το έτος 2011 και να παραδώσει τα δικαιώματα εκπομπών που αφορούν το εν λόγω έτος.

14 Η S. Bitter θεώρησε ότι, εφόσον η Ziegelwerk Höxter είχε παύσει τη δραστηριότητά της πριν από την κίνηση της διαδικασίας αφερεγγυότητας τον Σεπτέμβριο 2011, η εν λόγω επιχείρηση δεν ήταν πλέον υποχρεωμένη να υποβάλει έκθεση ούτε να παραδώσει τα δικαιώματά της εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για το έτος 2011, οι δε ενδεχόμενες οφειλές της έπρεπε απλώς να εγγραφούν στο παθητικό της πτωχευτικής περιουσίας.

15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 20ής Σεπτεμβρίου 2012, ένας πρώην εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος της εν λόγω επιχειρήσεως δήλωσε στις αρμόδιες γερμανικές αρχές ότι οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα της εν λόγω επιχειρήσεως κατά τη διάρκεια του έτους 2011 ανήλθαν σε 3 324 τόνους.

16 Με πράξη της 20ης Μαρτίου 2013, οι εν λόγω αρχές εκτίμησαν ότι ο αριθμός των μη παραδοθέντων από την επιχείρηση αυτή δικαιωμάτων εκπομπών για το έτος 2011 ανερχόταν σε 3 323 και επέβαλαν στην επιχείρηση πρόστιμο ύψους 332 300 ευρώ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 του νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, με το οποίο μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87.

17 Η S. Bitter προσέβαλε την εν λόγω πράξη ενώπιον του Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικού πρωτοδικείου του Βερολίνου), το οποίο διερωτάται κατά πόσον το ύψος του προστίμου που προβλέπει η εν λόγω διάταξη είναι σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας.

18 Το Verwaltungsgericht Berlin εκτιμά συγκεκριμένα ότι, εφόσον το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας το πρόστιμο ύψους 40 ευρώ για κάθε τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για τον οποίο ο φορέας εκμεταλλεύσεως δεν παρέδωσε δικαιώματα, το οποίο προέβλεπε το άρθρο 16, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/87, ως είχε αρχικώς, κατά την πρώτη περίοδο εμπορίας μεταξύ του έτους 2005 και του έτους 2007 (απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664), δεν μπορεί να ισχύει το ίδιο για το πρόστιμο ύψους 100 ευρώ ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για τον οποίο ο φορέας εκμεταλλεύσεως δεν παρέδωσε δικαιώματα, που προβλέπει το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87 από το έτος 2008, λαμβανομένης υπόψη, εξάλλου, της καταρρεύσεως της τιμής των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου από τον Δεκέμβριο 2006.

19 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει, συναφώς, ότι η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μην υπερβαίνουν τα όρια του καταλλήλου και αναγκαίου για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση και ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το

λιγότερο επαχθές, δεδομένου ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στην απόφαση Agrarproduktion Staebelow (C-504/04, EU:C:2006:30, σκέψεις 35 και 40).

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικό πρωτοδικείο του Βερολίνου) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας η διάταξη του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87, κατά την οποία η καταβολή προστίμου για υπέρβαση εκπομπών ανέρχεται σε 100 ευρώ για κάθε τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα, για τον οποίο ο φορέας εκμεταλλεύσεως ή ο φορέας εκμεταλλεύσεως αεροσκαφών δεν παρέδωσε δικαιώματα;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

21 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση σε ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

22 Η ως άνω διάταξη πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα του κύρους του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87, υπό το πρίσμα, ιδίως, της αρχής της αναλογικότητας.

24 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας, η οποία περιλαμβάνεται στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, επιβάλλει να είναι τα προβλεπόμενα από διάταξη του δικαίου της Ένωσης μέσα πρόσφορα για την υλοποίηση των νομίμως επιδιωκομένων από την οικεία ρύθμιση σκοπών και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο (βλ. αποφάσεις Vodafone κ.λπ.. C-58/08, EU:C:2010:321, σκέψη 51, καθώς και Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 34).

25 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των προϋποθέσεων αυτών, πρέπει ωστόσο να αναγνωριστεί στον νομοθέτη της Ένωσης ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, όταν καλείται να παρέμβει σε έναν τομέα στο πλαίσιο του οποίου πρέπει να προβεί σε επιλογές πολιτικής, οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως καθώς και σε σύνθετες εκτιμήσεις. Συνεπώς, κατά την άσκηση του δικαστικού του ελέγχου μιας τέτοιας αρμοδιότητας, το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη δική του εκτίμηση σε εκείνη του νομοθέτη της Ένωσης. Θα μπορούσε να ελέγξει τη νομοθετική του επιλογή μόνον αν η επιλογή αυτή φαινόταν προδήλως εσφαλμένη ή αν τα εντεύθεν απορρέοντα μειονεκτήματα για ορισμένους επιχειρηματίες δεν είχαν κανένα κοινό μέτρο σύγκρισης προς τα πλεονεκτήματα που άλλωστε αυτή εμφανίζει (βλ. απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 35 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 Συναφώς, από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 8ης Μαρτίου 2001, στα οποία αναφέρεται η αιτιολογική σκέψη 1 της οδηγίας 2003/87, προκύπτει ότι η θέσπιση ενός συστήματος καταγραφής και εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα στο επίπεδο της Ένωσης αποτελεί νομοθετική επιλογή απηχούσα μια πολιτική κατεύθυνση, σε ένα πλαίσιο επείγουσας ανάγκης αντιμετωπίσεως σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η νομοθετική αυτή επιλογή στηρίζεται, επιπλέον, σε πολύπλοκα και ευρέως συζητηθέντα οικονομικά και τεχνικά ζητήματα, τα οποία εκτίθενται σε μια Πράσινη Βίβλο για τη δημιουργία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενός συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου [COM(2000) 87 τελικό] . Με σκοπό να συμβάλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων της Ένωσης και των κρατών μελών

της στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο, ο νομοθέτης της Ένωσης οδηγήθηκε συνεπώς στο να εκτιμήσει και να σταθμίσει ο ίδιος τα μελλοντικά και αβέβαια αποτελέσματα της παρεμβάσεώς του (βλ. απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 36).

27 Η εκτίμηση όμως σχετικά με τη συμφωνία πράξης της Ένωσης προς την αρχή της αναλογικότητας δεν μπορεί να εξαρτάται από αναδρομικές εκτιμήσεις σχετικά με τον βαθμό αποτελεσματικότητάς της. Όταν ο νομοθέτης της Ένωσης είναι αναγκασμένος να εκτιμήσει τα μελλοντικά αποτελέσματα ρυθμίσεως, μολονότι τα αποτελέσματα αυτά δεν μπορούν να προβλεφθούν με ακρίβεια, η εκτίμησή του μπορεί να επικριθεί μόνον εφόσον προκύπτει ότι αυτή είναι προδήλως εσφαλμένη με βάση τα στοιχεία που ο νομοθέτης διέθετε κατά τον χρόνο θεσπίσεως της σχετικής ρυθμίσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις Jippes κ.λπ., C-189/01, EU:C:2001:420, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 37).

28 Κατ' εφαρμογήν των αρχών αυτών, το Δικαστήριο δέχθηκε, με την απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka (C 203/12, EU:C:2013:664), τη συμφωνία προς την αρχή της αναλογικότητας όχι μόνον του μεταβατικού προστίμου των 40 ευρώ ανά τόνο που προέβλεπε το άρθρο 16, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/87, ως είχε αρχικώς, αλλά και του κατ' αποκοπήν προστίμου των 100 ευρώ ανά τόνο που προβλέπει η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου, καθόσον το ύψος του εν λόγω προστίμου δεν συνοδεύεται από καμία δυνατότητα προσαρμογής από το εθνικό δικαστήριο.

29 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι η οδηγία 2003/87 παρέχει στους φορείς εκμεταλλεύσεως εύλογη προθεσμία για να συμμορφωθούν με την υποχρέωσή τους προς παράδοση και ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν μηχανισμούς ειδοποιήσεων, υπομνήσεων και πρόωρης παράδοσης που να παρέχουν τη δυνατότητα στους καλόπιστους φορείς εκμετάλλευσης να είναι απολύτως ενημερωμένοι σχετικά με την εν λόγω υποχρέωση και να μη διατρέχουν έτσι κανένα κίνδυνο να τους επιβληθεί πρόστιμο (απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψεις 40 και 41).

30 Το Δικαστήριο υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι η υποχρέωση παράδοσης που προβλέπει το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/87 και το κατ' αποκοπήν πρόστιμο που επιβάλλεται ως κύρωση σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής, τούτο δε χωρίς καμία ελαστικότητα πλην της μεταβατικής μειώσεως του επιπέδου του μεταξύ του έτους 2005 και του έτους 2007, θεωρήθηκαν αναγκαία από τον νομοθέτη της Ένωσης, κατά την επιδίωξη του θεμιτού σκοπού της θεσπίσεως ενός αποτελεσματικού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα, για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ορισμένοι φορείς εκμετάλλευσης ή μεσάζοντες της αγοράς να αποπειραθούν να καταστρατηγήσουν ή να χειραγωγήσουν το σύστημα χειριζόμενοι καταχρηστικά τις τιμές, τις ποσότητες, τις προθεσμίες ή τα πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα των οποίων τη δημιουργία προκαλεί κάθε αγορά (απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 39).

31 Το Δικαστήριο επισήμανε ιδίως ότι το σχετικά υψηλό επίπεδο του προστίμου δικαιολογείται από την ανάγκη να αντιμετωπίζονται οι παραβάσεις της υποχρεώσεως παραδόσεως επαρκούς αριθμού δικαιωμάτων με αυστηρότητα και συνέπεια στο σύνολο της Ένωσης (απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψη 39).

32 Το γεγονός ότι το εν λόγω ποσό είναι υψηλότερο από αυτό επί του οποίου αποφάνθηκε το Δικαστήριο με την απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka (C-203/12, EU:C:2013:664), δεν μπορεί να αναιρέσει την προαναφερθείσα εκτίμηση, καθόσον η επιβολή προστίμου χαμηλότερου ύψους κατά την πρώτη περίοδο εμπορίας δικαιολογείτο, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 25 της εν λόγω αποφάσεως, από το γεγονός ότι επρόκειτο για περίοδο δοκιμασίας του συστήματος, στο πλαίσιο της οποίας οι επιβαλλόμενες στους οικείους επιχειρηματίες υποχρεώσεις ήταν λιγότερο επαχθείς.

33 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν αύξησε, εξάλλου, το ποσό του επιβαλλόμενου προστίμου μετά την εν λόγω πρώτη περίοδο εμπορίας, αλλά «μείωσε» μεταβατικώς, κατά την εν λόγω πρώτη περίοδο εμπορίας, το ύψος του προστίμου που, διαφορετικά, καθορίστηκε σε 100 ευρώ δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87 (βλ. απόφαση Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka, C-203/12, EU:C:2013:664, σκέψεις 25 και 39).

34 Όσον αφορά το επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο οι τιμές των δικαιωμάτων εκπομπής μειώθηκαν πολύ από την εν λόγω πρώτη περίοδο εμπορίας και μετά, το Δικαστήριο έχει επισημάνει, με τη σκέψη 27 της αποφάσεως Billerud Karlsborg και Billerud Skärblacka (C-203/12, EU:C:2013:664), ότι ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε, προβλέποντας ο ίδιος ένα προκαθορισμένο πρόστιμο, να προστατεύσει το σύστημα της εμπορίας δικαιωμάτων από τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκύπτουν από πράξεις χειραγωγήσεως της αγοράς. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον νομοθέτη της Ένωσης στην εκτίμησή του.

35 Κατά συνέπεια, από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, το κύρος του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87, καθόσον προβλέπει πρόστιμο 100 ευρώ ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για τον οποίο ο φορέας εκμεταλλεύσεως δεν παρέδωσε δικαιώματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

Από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, το κύρος του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, καθόσον προβλέπει πρόστιμο 100 ευρώ ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για τον οποίο ο φορέας εκμεταλλεύσεως δεν παρέδωσε δικαιώματα.

(υπογραφές)